

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 5/2005 rd

Statsrådets utredning med anledning av ett förslag till rådets direktiv om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt bränsle

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 4 februari 2005 statsrådets utredning med anledning av ett förslag till rådets direktiv om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt bränsle (E 1/2005 rd) till ekonomiutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Kim Fyhr, handels- och industriministeriet
- direktör Arja Tanninen, Strålsäkerhetscentralen.

UTREDNINGEN

Förslag

I direktivförslaget föreskrivs om övervakningen, förfarandena och ansvarsfördelningen vid transport av radioaktivt avfall och använt bränsle mellan medlemsstater samt till och från gemenskapen.

Kommissionens förslag avser att ersätta rådets gällande direktiv 92/3/Euratom om övervakning och kontroll av transport av radioaktivt avfall mellan medlemsstater samt till och från gemenskapen (nedan direktiv 92/3) från den 3 februari 1992. Förslaget handlar i långa stycken om att strömlinjeforma direktiv 92/3, trots att kommissionen formellt föreslår ett nytt direktiv. Kommissionen vill tillgodose de ändringsbehov som uppstått för att de gemenskapsrättsliga och folkrättsliga ramarna för direktiv 92/3 har för-

ändrats inom de områden som tangerar transport av radioaktivt avfall och använt bränsle.

Utom anpassning innebär direktivförslaget två större principiella förändringar jämfört med direktiv 92/3. Räckvidden kommer att omfatta också använt bränsle avsett för upparbetning. När direktivet träder i kraft tillämpas på samtliga medlemsstater ett s.k. automatiskt godkännande, som har med administrationen av import av radioaktivt avfall och använt bränsle att göra.

Det finns mycket få fall av transport av radioaktivt avfall över våra gränser. Vi har haft bara två transporter som omfattas av direktiv 92/3. Den ena gällde återtransport av radioaktivt forskningsavfall till Sverige på 1990-talet och den andra export av metallprover ur använt bränsle till Sverige 2003.

Regeringens ståndpunkt

Med hänsyn till behovet av att samordna det övervakningssystem som bygger på direktiv 92/3 med den gemenskapslagstiftning och de viktigaste internationella konventioner som antagits under de senaste åren ställer sig regeringen i princip positivt till kommissionens förslag och tillstyrker därmed det nya direktivet om övervakning av transport av radioaktivt avfall och använt bränsle. Men som regeringen ser det är det i alla fall skäl att försöka ändra direktivförslaget på följande punkter:

a) Finlands kärnenergilag förbjuder behandling, lagring och deponering i Finland av kärnavfall som uppkommit någon annanstans än i Finland. Direktivförslaget kan inte anses förplikta Finland att ändra sin kärnenergilag på denna punkt heller. Det oaktat anser regeringen att det för att säkerställa att utländskt radioaktivt avfall och använt bränsle inte heller i framtiden kan transporteras till Finland, bör ett specialförfarande för deponering av radioaktivt avfall och använt bränsle tas in i direktivet. Det gäller alltså att vid förhandlingarna försöka få in en sådan

bestämmelse i direktivförslaget att varje medlemsland med avvikelse från det överenskomna godkännandeförfarandet har rätt att självständigt fatta beslut om transport av radioaktivt avfall och använt bränsle avsett för deponering och/eller långtidsförvaring. Om det inte går att ändra direktivet på detta sätt vid förhandlingarna vill Finland i andra hand avgränsa räckvidden för använt bränsle i direktivet till densamma som i direktiv 92/3.

b) Som regeringen ser det ökar det s.k. automatiska godkännandet inte - i motsats till kommissionens motivering - säkerheten kring förfarandet med transport av radioaktivt avfall och använt bränsle. För att det automatiska godkännandet ska kunna accepteras krävs det absolut säkerhet om att de nationella tillsynsmyndigheterna i alla lägen kan ge ett svar inom den korta tid som bestämmelserna i direktivförslaget kräver. Regeringen vill att direktivförslaget kompletteras med en mekanism som medger förbud mot automatiskt godkännande precis som i direktiv 92/3.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Kommissionen har som mål att förenkla den nuvarande lagstiftningen och att väga in de förändringar som skett både i gemenskapslagstiftningen och internationella förpliktelser i direktivet. Utskottet anser i likhet med regeringen att förslaget i princip kan accepteras.

De viktigaste ändringsförslagen går ut på att använt bränsle avsett för upparbetning ska omfattas av direktivets räckvidd och att förfarandet med automatiskt godkännande ska bli ett obligatoriskt konsultationsförfarande för medlemsstaterna.

Utskottet menar att det i sig är bra att alla transporter av använt bränsle kommer att omfattas av ett enhetligt tillståndsförfarande. Det väsentliga är att varje medlemsstat alltid har rätt att

i sista hand bestämma om transporter till eller genom sitt territorium.

Kommissionens förslag att det automatiska godkännandet ska vara obligatoriskt understryker inte tillräckligt kraftfullt medlemsstaternas egen bestämmanderätt och är inte heller ägnat att öka kärnsäkerheten, anser utskottet. På denna punkt omfattar utskottet regeringens syn att varje medlemsstat precis som nu ska kunna vägra tillämpa automatiskt godkännande.

Utlåtande

Ekonomiutskottet meddelar

att det instämmer i regeringens ståndpunkt med tonvikten lagd på synpunkterna ovan.

Helsingfors den 10 mars 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Jari Leppä /cent
medl. Sari Essayah /kd
Esko Kiviranta /cent
Miapetra Kumpula /sd
Jere Lahti /saml
Klaus Pentti /cent
Antti Rantakangas /cent

Martin Saarikangas /saml
Sari Sarkomaa /saml
Juhani Sjöblom /saml
Oras Tynkkynen /gröna
ers. Mikko Elo /sd
Roger Jansson /sv
Iivo Polvi /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.